

כבישים בינעירוניים בבקעת הנדיב

יעל לביא אפרת

ספטמבר 2018

תחבורה: עסקים כרגיל

- בשנת 2017 **134,000 כלי רכב** נוספים עלו על הכביש בישראל (למ"ס), ונמצאו על הכבישים **3,373,000 כלי רכב** בסה"כ, כ- 85% מתוכם כלי רכב פרטיים.
- **Predict & Provide**: ממשיכים לתכנן דרכים נוספות לרשת
- עידוד התחבורה הפרטית
- **תועלות בצמיחה**: יבואנים, ביטוח, דלק, תעסוקה נלווית לתכנון ולפיתוח
- **מחיר כלכלי ישיר**: תכנון, קבלנים, בטונים
- **מחיר עקיף**: תאונות דרכים, זיהום אויר, פיתוח זוחל לאורך דרכים (תחנות דלק, אבל לא רק), פקקים
- **המחיר הבלתי נראה**: פגיעה בשירותי מערכת, נופ, נחלים, קיטוע בתי גידול, השפעות שוליים
- **ובסוף... הכל חוזר ונתקע**

Generated traffic & Induced demand

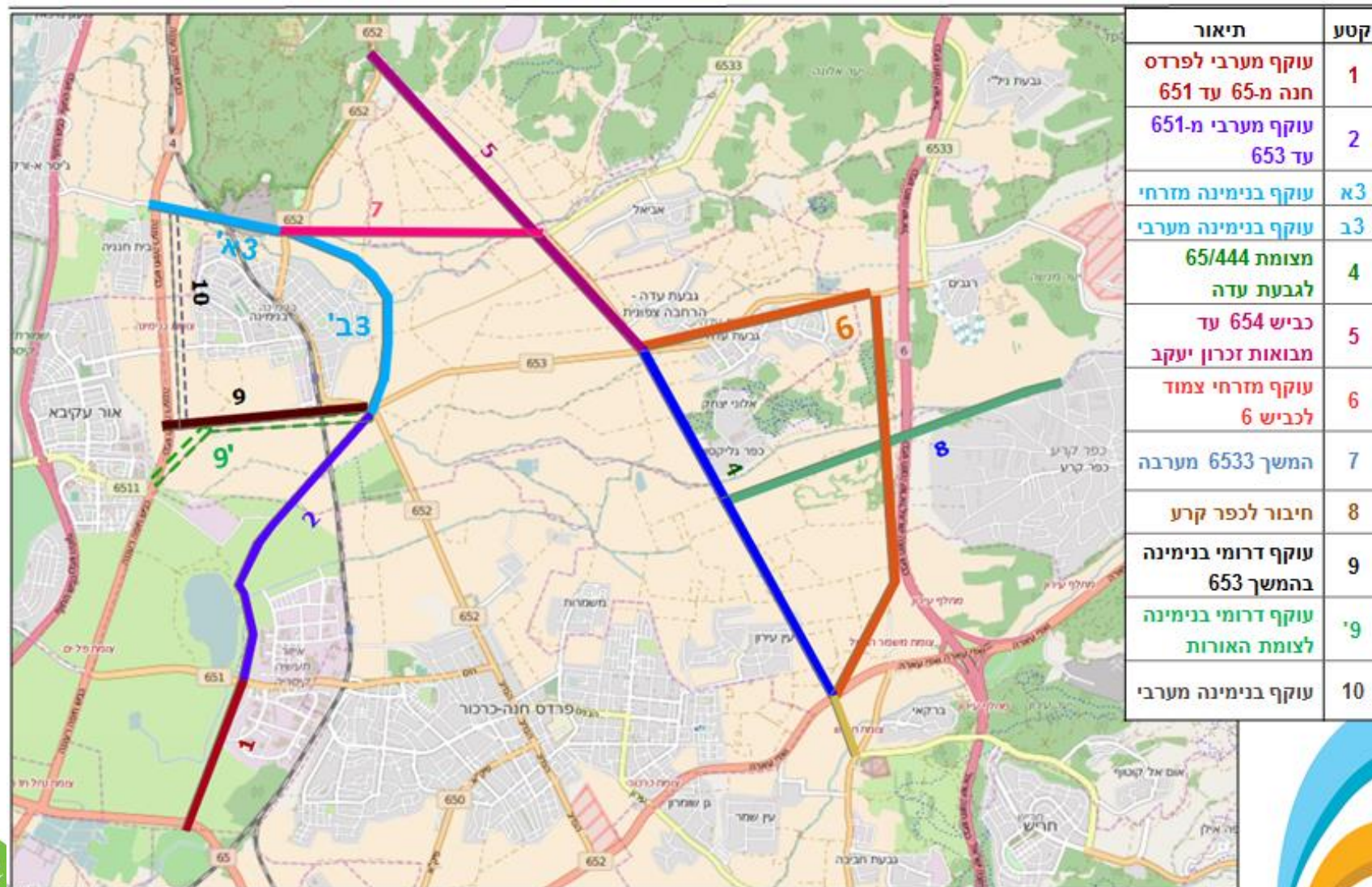

תחבורה: השפעה על המערכת האקולוגית

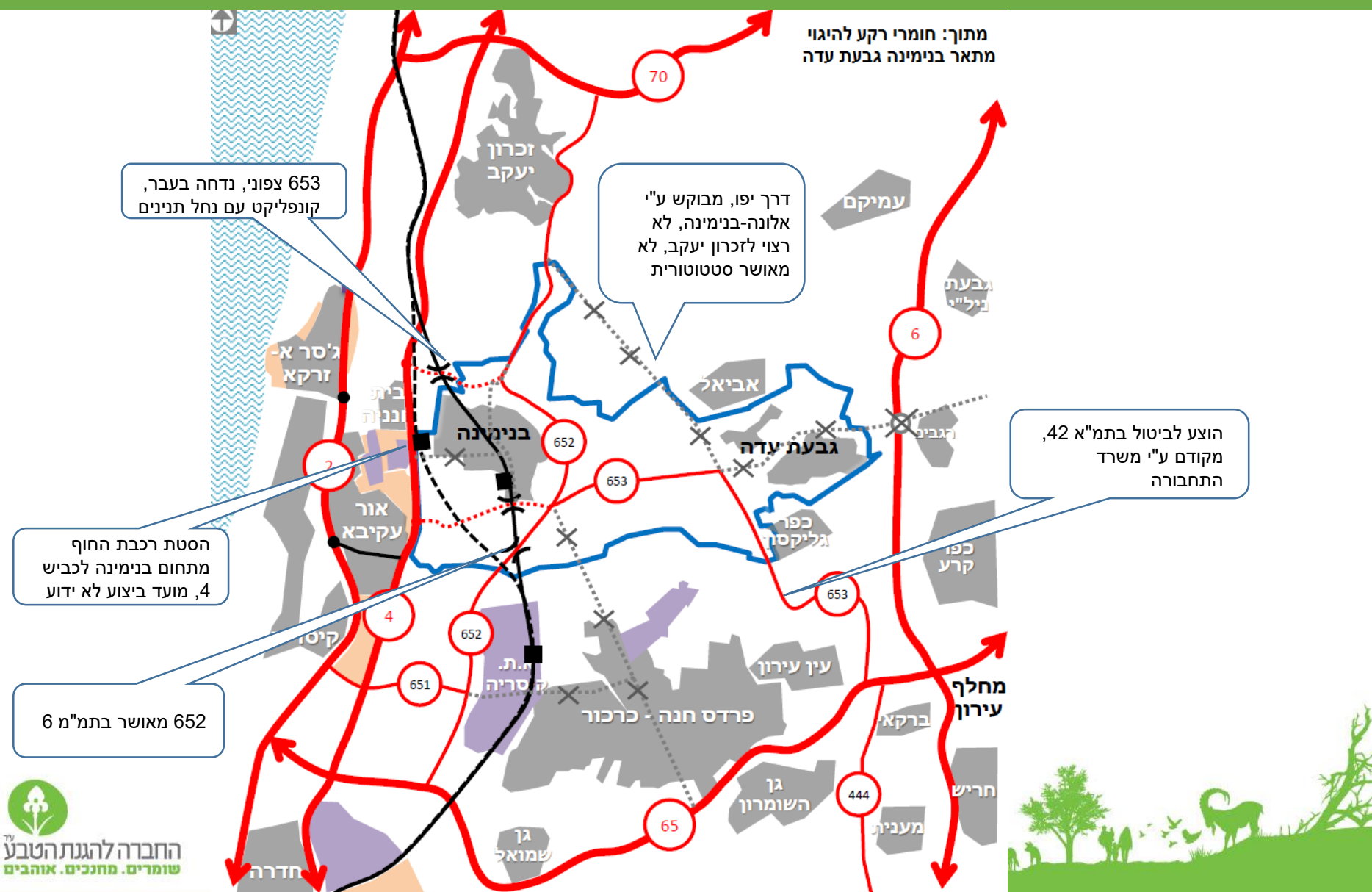
- אבדן בתי גידול – השינוי הפיסי בתכנית הקרקע לאורך נתיבו ובשוליו (מיסעה, שוליים, תעלות ניקוז, מפרדות)
- אפקט חיץ – קיטוע של השטחים הפתוחים וחלוקתם לתת-תאים ובידוד אוכלוסיות.
- עוצמת אפקט החיץ נקבעת לפי מספר גורמים:
 - איכות ותפקוד בית הגידול הנחצה (מסדרון אקולוגי, בית גידול לח, בית גידול טבעי);
 - מידת הדחייה וההמנעות של בעה"ח מהכביש ומקרבתו (מינים חששנים/רגישים);
 - מידת ההפרעה של הכביש (רוחבו, תאורה, ויברציות, גישור, מפרדות, נפח תנועה, שעות פעילות)
 - מידת התמותה ("ווייז לדרוסים")
 - חדירות/קישוריות (רלוונטי בעיקר בעת שדרוג כביש קיים).
- פגיעה פיזית ישירה בבע"ח (דריסות, פגיעות משנה, פגיעה בציפורים במעוף נמוך)
- הפרעות וזיהום – שינוי המאפיינים האקולוגיים של בתי גידול סמוכים והשפעה גם למרחק (הידרולוגיה: פגיעה במשטר זרימה או היקוות, יצירת סחף, ייבוש נביעות; זיהום כימי: אוויר, מים, קרקע; זיהום תנאי מחיה: תאורה, רעש וויברציות)
- הכנסת מיני מעזבה ומינים פולשים
- השפעות אקולוגיות עקיפות: פיתוח זוחל לאורך כבישים, בינוי בתאים כלואים, העצמת השפעה.

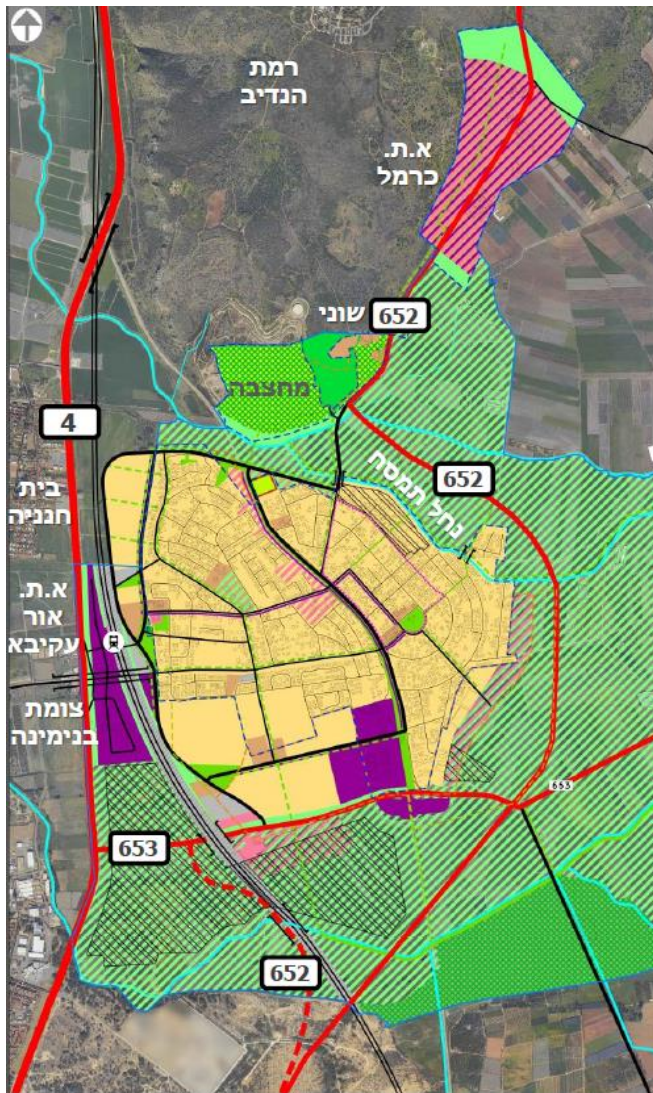
תחבורה : דוגמת בקעת הנדיב

תחבורה : מציאות מורכבת

כביש 652

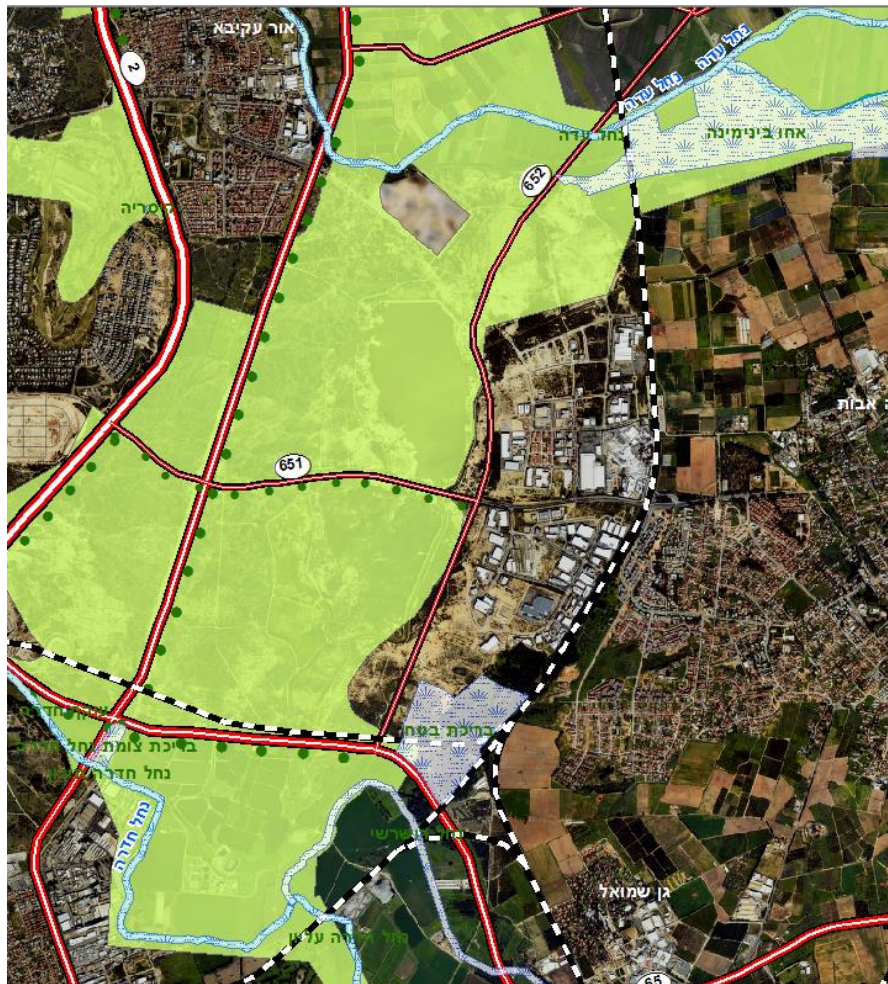

אתגרים בקטע צפוני:

- עומסים בתוואי קיים
- דרך מאושרת בתמ"מ
- צווארי בקבוק במסדרונות אקולוגיים
- חציות נחלים
- חציצה בין בנימינה והחקלאים לבקעת הנדיב

כביש 652

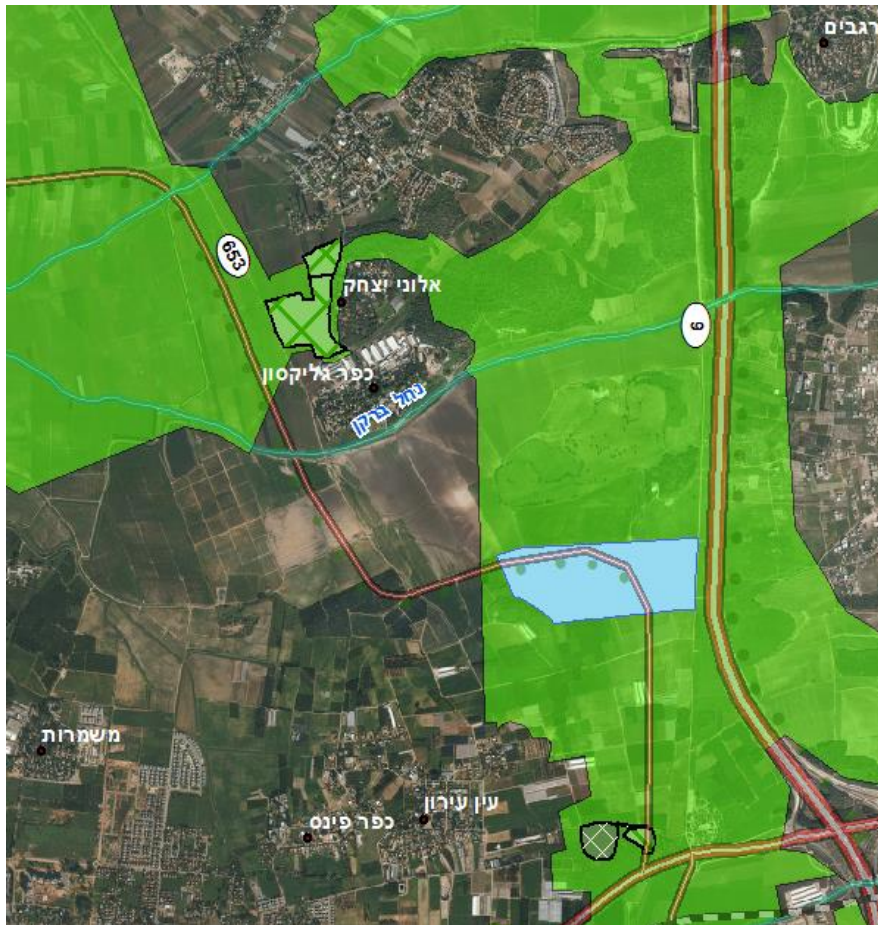

אתגרים בקטע דרומי:

- עומסים בתוואי קיים
- דרך מאושרת בתמ"מ
- צווארי בקבוק במסדרונות אקולוגיים
- חציות נחלים
- קיטוע ופגיעה אפשרית בבתי גידול לחים ובבית הגידול החולי

כביש 653

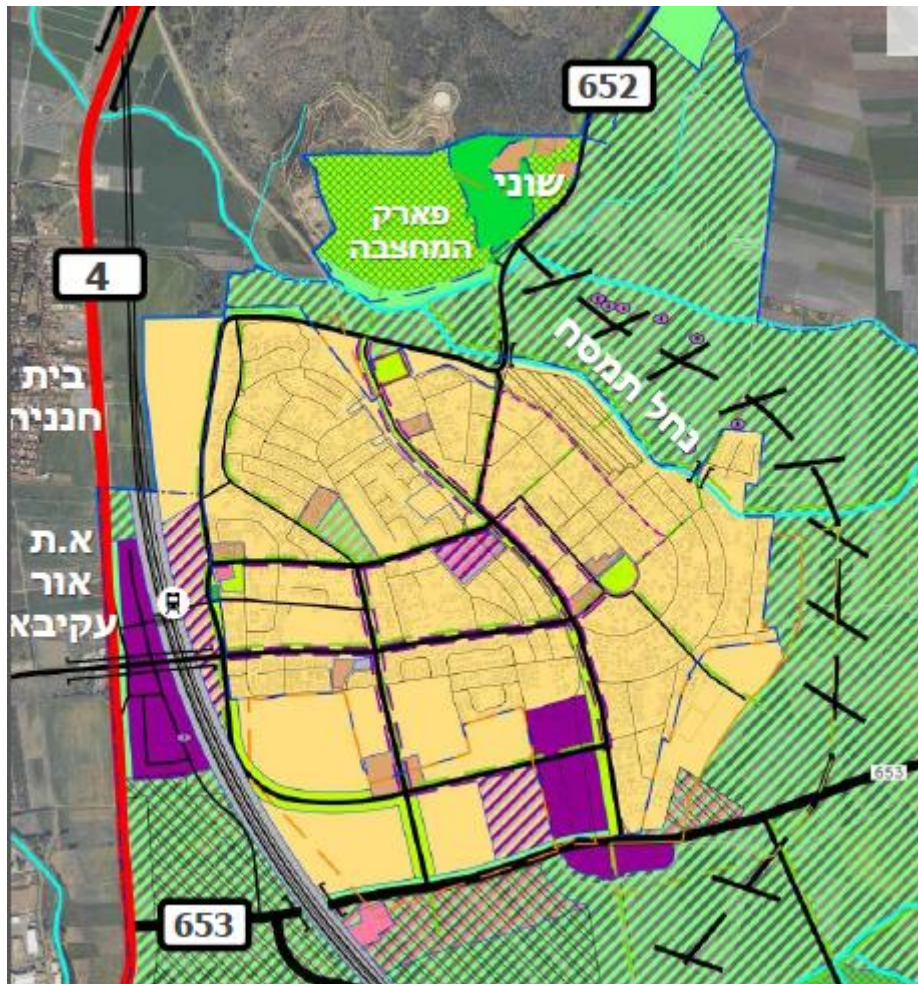

אתגרים בקטע דרום מזרחי:

- הומלץ לגריעה בתמ"א 42
- מקודם ע"י משרד התחבורה
- מצויין כחיבור נוסף לכפר קרע
- צוואר בקבוק של המסדרון האקולוגי הארצי
- שמורת טבע עין ארובות, תל אסור, שמורת טבע אלוני יצחק, נחל ברקן

כביש 653

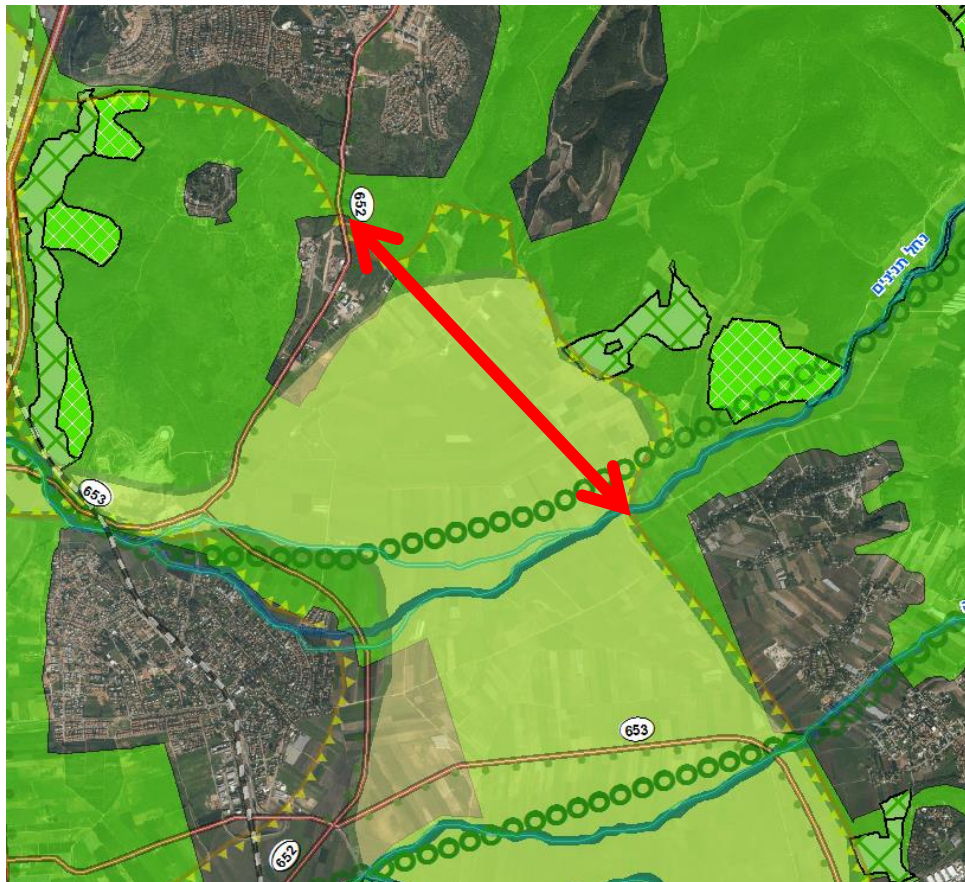

אתגרים קטע צפון מערבי:

- עדיין מופיע כחלופה בתמ"מ
- פגיעה אנושה בנחל תנינים ומרחבו
- המסדרון האקולוגי הארצי
- הפרדה בין הישוב לנחל
- גירסת כביש הטבעת?

כביש 654

- "דרך יפו" – חציה של בקעת הנדיב
- מטרדי אבק לחקלאים (האם יש פתרונות אחרים?)
- מכלול נוף, מסדרון אקולוגי – עד לצוואר הבקבוק
- מזמין פיתוח לאורכו
- עומס תחבורתי על זכרון יעקב
- אינו מהווה פתרון לעומסי הרכבת
- אין יכולת סטטוטורית להבטיח כביש מקומי/קטן
- WAZE מנצח

האם אפשר גם אחרת?

- לזהות את מחוללי התנועה, ולהביט אל העתיד הרצוי והצפוי (למשל, העתקת הרכבת לכביש 4)
- **Predict & Prevent**: תכנון מוטה תחבורה ציבורית – מרכז הכובד סביב הרכבת, המנעות מפיתוח בשוליים
- **חלופת אפס אמיתית**: אילו אמצעים חליפיים יש?
- התעקשות משותפת, לשמר את האיכויות הקיימות, תוך הבנה שפיתוח – אינו הפיך.
- **מלמטה**: תושבים וארגונים אל ראשי הרשויות ואל משרד התחבורה, לקחת אחריות על המרחב הפתוח
- **מלמעלה**: בועדות התכנון, בתמ"א 42, במשרד התחבורה